

Läroarstöo av
Linda Engvall

HJÄRTAT

I

KÄLLAREN

Micaela
Favilla

BONNIER
CARLSEN

Lärarstöd till

HJÄRTAT I KÄLLAREN

Det här lärarstödet är framtaget till boken *Hjärtat i källaren*. I lärarstödet hittar du förslag på arbetsgång och frågeställningar som kan användas vid både enskild och gemensam läsning. Berättelsen är en nagelbitare som kommer att få nackhåren att resa sig. Bakom all spänning finns viktiga ämnen att lyfta så som mod, ensamhet, gruppsyck och vänskap. Dessa ämnen kommer ni tillsammans kunna fördjupa er i och i lärarstödet finns olika aktiviteter som är kopplade till berättelsen teman.

Materialet är kopplat till syftestexten för svenska i Lgr 22 och de föreslagna uppgifterna bygger på delar ur det centrala innehållet för mellanstadiet. Syftet med materialet är att undervisningen väver ihop och utvecklar elevernas kunskaper att läsa och skriva samt lyssna och samtala om olika typer av texter.

I syftestexten för svenska står det bland annat: *”I undervisningen ska eleverna möta samt få utveckla kunskaper om skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. Eleverna ska ges möjlighet att läsa, analysera och resonera om skönlitterära verk i olika genrer. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om olika former av sakprosa. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden”* (Lgr22, Skolverket.se).

Centralt innehåll för svenska åk 4-6 (Lgr22)

Läsa och skriva

- ☞ Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- ☞ Sammanfattning av texter.
- ☞ Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsoplevelsen.

Tala, lyssna och samtala

- ☞ Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.

Texter

- ☞ Skönlitteratur för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Lyrisk, dramatisk, sagor och myter. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- ☞ Berättande texters budskap, språkliga drag och uppbyggnad. Tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- ☞ Några skönlitterära betydelsefulla barn- och ungdomsboksförfattare och deras verk.
- ☞ (Lgr22, Skolverket.se)

Författaren Micaela Favilla

Micaela Favilla är illustratör och författare, bosatt i Stockholm. Hon debuterade 2008 som barnboksillustratör och har sedan dess illustrerat en rad barnböcker, läromedel och pysselböcker. Hon konstrerar även korsord. 2019 debuterade hon som författare med kapitelböckerna om Lillis. Hjärtat i källaren är den första barnboken hon skrivit och illustrerat för Bonnier Carlsen.

Före läsningen

Undersök bokomslag och titel

Vad tänker du om bokens handling utifrån titeln "Hjärtat i källaren"?

Vad visar bilden?

Vad ser och upptäcker du i bilden?

Hur tolkar du det du ser?

Vad tänker du om det du ser?

Vilken stämning tycker du framhävs?

Vilka känslor väcker bilden på omslaget hos dig?

Vad tror du boken kommer att handla om utifrån bokomslaget?

Vilka ledtrådar upptäcker du?

Bygg upp elevernas förförståelse

- ☞ Utgå från elevernas erfarenheter, ta reda på vad de vet sedan tidigare om bokens tema och ämne.
- ☞ Bekanta er med boken genom att läsa baksidestexten.
- ☞ Berätta vilken genre boken är skriven i (ryssare/spökhistoria).
- ☞ Fundera över om ni vid gemensam eller enskild läsning har läst andra böcker inom samma genre.
- ☞ Berätta om författaren och tillika illustratören till boken. Du kan med fördel läsa texten som finns i lärarstödet om Micaela Favilla högt för elevgruppen.
- ☞ Undersök om eleverna känner till Micaela Favilla sedan tidigare. Någon elev kanske har läst någon annan bok av författaren.

Under läsningen

Fundera gemensamt över kapitlets innehåll genom att ställa hypoteser om kapitelrubrikerna.

Gör textkopplingar: koppla innehållet till elevernas erfarenheter, intresse och funderingar. Innehöll texten något som du känner igen dig i? Kanske något som karaktären var med om eller någon plats som fanns med?

Har du läst någon annan berättelse som påminner om denna?

Kan du koppla berättelsens tema/ämne till händelser i omvärlden?

Vid högläsning kan du stanna upp vid svåra ord eller uttryck under läsningen. Läs om meningen eller stycket där ordet finns. Eleverna kan även göra egna ordstopp genom att på något sätt visa att de vill ha ett ord förklarat.

Vid högläsning kan du stanna upp, tänka högt och ställa frågor till texten. Ta reda på om det något som eleverna undrar över.

Efter läsningen

Förslaget nedan kan ni göra efter varje lästillfälle.

Diskutera det ni just läst. Använd gärna de föreslagna diskussionsfrågorna men anpassa efter eleverna. Låt eleverna skriva egna frågor till texten, där svaret går att finna på, mellan och bortom raderna.

Sammanfatta: Ge eleverna stöd med hur de kan sammanfatta det ni läst.

Vad hände i början, mitten och i slutet?

Vem eller vilka var med?

I vilken miljö utspelade sig de viktigaste händelserna? När var det?

Delge varandras inre bilder. Rita eller gör det muntligt.

Skriv egna frågor till texten. Jag undrar ...

Förslaget nedan kan ni göra efter att ni läst klart boken:

Ni startade med att ställa hypoteser och förutspå handlingen genom att analysera bokomslaget och titeln.

Stämde din hypotes?

Har bilden på bokomslaget eller titeln fått en ny mening?

Vad tyckte du mest om?

När var det mest spännande?

Vilket budskap hade berättelsen? Berätta hur du tänker.

Vilken karaktär gjorde störst intryck och varför? Beskriv karaktärens egenskaper.

Om du hade varit Micaela Favilla hade du ändrat något i berättelsen?

Om du skulle skriva en uppföljare till "Hjärtat i källaren" vad skulle den handla om?

Gör uppgifterna under rubriken "Arbeta vidare".

Frågeställningar

Frågeställningarna nedan kan du välja att ställa till eleverna vid gemensam läsning. Du kan också dela in eleverna i mindre grupper och låta dem arbeta med frågorna gemensamt muntligt eller skriftligt. Frågeställningarna kan också användas av eleverna vid enskild läsning.

Kapitel 1. Pest eller kolera

1. Vad är det som Aurora gillar att göra vid frukostbordet?
2. Vad går "Pest eller kolera" ut på?
3. Hur kommer det sig att Auroras mamma inte är på humör?
4. När Aurora är hemma pratar hon mycket men när hon är i skolan är det tvärtom. Vad tror du att det beror på?
5. Vilka är det som Aurora brukar hänga med på gården?
6. Hur beskrivs Chrissie?
7. Vad brukar de göra för lekar och vad går dessa lekar ut på?
8. Vad är det för kallt sug Aurora känner i magen och vad beror det på tror du?

Kapitel 2. Gänget

1. När fler samlas på gården känner att Aurora att hon "borde" gå ner. Vad grundar sig den känslan i, tror du?
2. Vad menar mamma när hon säger att duschen är som en telefonkiosk?
3. Vad tänker Aurora om sig själv när hon tittar sig i spegeln?
4. Vad tycker du man kan göra för att få andra människor att tänka positivt om sig själva?
5. Vilken är den absolut läskigaste leken?
6. Hur känner Aurora när Chrissie ger "Källargömme" som förslag?
7. Varför säger Aurora aldrig nej, tror du?
8. Källargömme eller ensam. Vad hade du gjort om du vore i Auroras situation?

Kapitel 3. Källargömma

1. Yosef berättar en historia om Stina Träben. Vad handlar den om?
2. Hur kommer det sig att Aurora hellre är med gänget som gömmer sig?
3. Vad gör Chrissie för att göra letandet extra otäckt?
4. Hur beskrivs miljön i källaren?
5. Vad tänker Aurora att hon ser i källaren?
6. Hur rör man sig om man hasar sig fram?
7. Vem är det som kommer in i källarförrådet när Aurora är ensam?
8. Vad är det som gör att Aurora blir skrämmd av grannen?

Kapitel 4. Rödbetshjärta

1. Hur beskrivs tantens andning?
2. Vad är det som gör att det känns som om tiden står stilla?
3. Hur kommer det sig att Aurora tänker att tanten är en häxa eller en galning?
4. Vad är det som lockar Aurora att stanna kvar?
5. Vad tror hon att hon har hittat?
6. Vad tror du att det är?
7. Hade du vågat stanna kvar i källaren?
8. Vad upptäcker hon när hon ser på sitt pekfinger?

Kapitel 5. På natten

1. Vad vaknar Aurora av mitt i natten?
2. Vad gör hennes pekfinger?
3. Vad upptäcker hon när hon är nere i källaren?
4. Håret reser sig i nacken på Aurora. Har du upplevt samma känsla och vad var du med om då?
5. Vad är det som ligger på betonggolvet?
6. Hur förändras Auroras känslor?
7. Hur kommer det sig att hon tänker att hon bara hade haft en fänig idé, tror du?
8. Vad såg Aurora egentligen nere i källaren, tror du?
9. Vad gör grannen uppe mitt i natten? Berätta hur du tänker?

Kapitel 6. Grannen

1. Tror du att Aurora drömde om allt eller hade det verkligen hänt? Berätta.
2. Har du någonsin varit med om att det är svårt att avgöra om du drömde eller var vaken? Berätta om din upplevelse.
3. Aurora känner ett märkligt sug. Vad vill fingret att hon ska göra?
4. Vad har hon för ursäkt när hon ringer på hos grannen?
5. Hur beskrivs tanten?
6. Varför tror Aurora att hon bara inbillar sig att tanten svarar?
7. Med vilka ord skulle du beskriva Auroras handlingar när hon tar hissen ner till källaren igen?

Kapitel 7. Spår

1. Vilken känsla känner man om man "blir iskall i kroppen"?
2. Vad är det som Aurora ser när hon blir iskall i hela kroppen?
3. Vad har du varit med om som gjort dig iskall i hela kroppen?
4. Vad är det för röda spår?
5. På vilket sätt förändras den röda klumpen?
6. Vad gör Aurora med den röda klumpen?
7. Vad tror du att den röda klumpen egentligen är?

Kapitel 8. Styrd

1. Vad frågar Aurora när hon ser hunden?
2. Vad är det som styr henne?
3. På vilket sätt betar hon sig annorlunda mot hur hon brukar vara?
4. I affären fortsätter handen att ta över kontrollen, vad händer?
5. Varför styr handen Aurora till att vinka till tjejen i parallellklassen, tror du?
6. I affären ser hon någon skrämmande som hon känner igen, vem?

kapitel 9. En lögn

1. Hur kommer det sig att Aurora inte ger tillbaka nycklarna, tror du?
2. Vad hotar Chrissie med?
3. Vad är det som händer som aldrig tidigare har hänt?
4. Vad är det som beskrivs som en sjuk "Pest eller kolera"?

Kapitel 10. Utslag

1. Hur kommer det sig att mamma tror att Aurora är allergisk?
2. Varför känner Aurora att det inte går att berätta alltihop för sin mamma?
3. Hur hade du gjort om du varit Aurora?
4. Hur känner sig Aurora inför att gå till skolan?
5. Hur känner sig Aurora som person?
6. Tror du att den röda klumpen är bra för Aurora? Berätta.

Kapitel 11. I klassrummet

1. Vad i texten berättar om att Aurora är ensam och utanför i skolan?
2. Vad tycker du man kan göra om man ser att någon är ensam?
3. Varför låtsas hon vara upptagen med sin mobil?
4. Hon tycker att det är bättre att de tror att hon inte bryr sig om dem, varför då?
5. Vad är det som låser sig för Aurora direkt hon kliver in på skolgården?
6. Vad händer när läraren Mats frågar om någon vill berätta något om sin helg och varför händer det, tror du?

Kapitel 12. Mira

1. Vem är Mira?
2. Hur kommer det sig att Mira tar mod till sig att prata med Aurora?
3. Vad berättar Mira för Aurora?
4. Vad betyder hypokondriker?
5. Vem är det som är utanför fönstret?
6. Tror du att hon förföljer Aurora? Berätta hur du tänker.

Kapitel 13. Spegelbild

1. Hur kommer det sig att det känns som den längsta skoldagen någonsin?
2. Vem är det som följer efter Aurora när hon lämnar skolgården?
3. Vad berättar Aurora för Mira?
4. Hur kommer det sig att hon vågar berätta om handen för Mira, tror du?
5. Varför går de till affären och vad händer där?
6. Hur beskrivs den positiva känslan Aurora känner när hon är med Mira?

Kapitel 14. En tugga

1. Vad vill mamma att de ska göra på söndag?
2. Hur kommer det sig att lägenheten inte har kunnat säljas tidigare?
3. Vad tror Mira att tanten är?
4. Vem är tanten som Aurora har sett i lägenheten, tror du?
5. Varför förföljer tanten Aurora, tror Mira?
6. Vad tror du?

Kapitel 15. Ny stil

1. Vad upptäcker Aurora när hon tittar sig själv i spegeln?
2. Hur reagerar mamma när hon ser Auroras röda hår och varför reagerar hon så?
3. Hur kommer det sig att Aurora blir full av skratt när hon pratar med Mira?
4. Vad är det som klasskompisarna hellre får tro om Aurora?
5. Hur kommer det sig att Noomi för första gången säger något mer än bara hej, tror du?
6. Vad tycker du att Noomi kunde ha gjort tidigare än att bara säga hej?

Kapitel 16. Trassel

1. Vad tycker Aurora att Chrissie och Helle har gemensamt?
2. Vad är det som Aurora blir stressad av att göra på idrottslektionen?
3. Vad händer när Aurora ska klättra uppför repet?
4. Hur känner sig Aurora efteråt?

Kapitel 17. Aurora Johansson

1. Hur kommer det sig att Aurora har svårt att lämna omklädningsrummet?
2. Vem ser hon när hon kommer innanför porten hemma?
3. Vad ser Aurora när hon står framför hallspegeln och vad gör hårslingorna?
4. Aurora går in i grannlägenheten. Vad händer när de står mittemot varandra?
5. Vad upptäcker Aurora när hon tittar på väggkalendern i hallen och posten som ligger på golvet?
6. Vad står under fotot som hon hittar i köket?
7. Vem är tanten tror du och vilka ledtrådar kan du hitta från texten?

Kapitel 18. Från framtiden

1. Tankarna snurrar i Auroras huvud, vad tänker hon på?
2. Hur kommer det sig att magen har lugnat sig, tror du?
3. Vad upptäcker hon när hon kommer ner i källarförrådet?
4. Aurora berättar om allt för Mira. Vem säger hon att tanten är?
5. Aurora vill inte bli som sitt framtidsspöke, varför då?
6. Vad tror Aurora att hennes framtidsspöke försöker "säga henne"?
7. Vad händer tack vare rödbetshjärtat?

Kapitel 19. Stina Träben

1. Vad svarar Aurora Yosef när han berättar om att Stina Träben blev inmurad för hundra år sedan?
2. Aurora får Yosef att känna sig osäker, hur kommer det sig?
3. Vilka är galningarna, enligt Aurora?
4. Aurora drar en historia om Stina Träben, vad berättar hon?
5. Hur kommer det sig att Aurora inte längre bryr sig om Chrissie?

Arbeta vidare

Här finner du förslag på aktiviteter som du kan göra tillsammans med din elevgrupp efter att ni läst och arbetat med boken. Väv ihop ert arbete med ämnen som lyfts i boken.

Författarporträtt

Läs och skriv om Micaela Favilla

Intervjufrågor

Låtsas att ni ska intervjua författaren tillika illustratören till "Hjärtat i källaren". Låt eleverna skriva intervjufrågor.

Eleverna kan också arbeta i par med denna uppgift. En elev skriver frågor och den andre eleven läser på om författaren och blir därefter intervjuad.

*Venndiagram**

Använd venndiagrammet och låt eleverna göra jämförelser mellan sig själva och huvudkaraktären från boken.

* Venndiagram är illustrationer som används i mängdlära för att visa på det matematiska eller logiska sambandet mellan klasser eller mängder. Vanligen men inte nödvändigtvis, består ett venndiagram av två eller tre överlappande cirklar och hanterar tre respektive sju möjliga kombinationer.

Använd venndiagrammet och jämför likheter och skillnader med en annan berättelse och dess karaktärer. Välj gärna en berättelse som påminner om *Hjärtat i källaren*.

Lek

Låt var och en hitta på egna alternativ till leken "Pest eller kolera". När eleverna har gjort några förslag kan de testa att köra med en klasskompis.

Skapande

Rita era inre bilder från berättelsen. Låt var och en berätta om sin bild. Låt eleverna välja en illustration från boken som de vill måla.

Miljöbeskrivning

Inled gärna med att göra en gemensam miljöbeskrivning först. Välj till exempel källarförrådet, "ta er till platsen" och lev er in i miljön. Efter er gemensamma övning kan eleverna få skriva en egen kuslig miljöbeskrivning.

Använd era sinnen:

Vad ser ni?

Vad hör ni?

Vad känner ni för doft?

Vad känner ni för känslor?

Om ni blundar och känner med era händer, vad känner ni då? (varmt/kallt, damm/vätska strävt/hårt).

Läsa och skriva berättande text

När ni har läst och arbetat med berättelsen "Hjärtat i källaren" kan eleverna öva på att skriva berättelser med samma tema. Öva på gestaltningar och låt eleverna använda miljöbeskrivningen från tidigare övning. Bygg upp spänningen med hjälp av sinnen.

Bokens tema

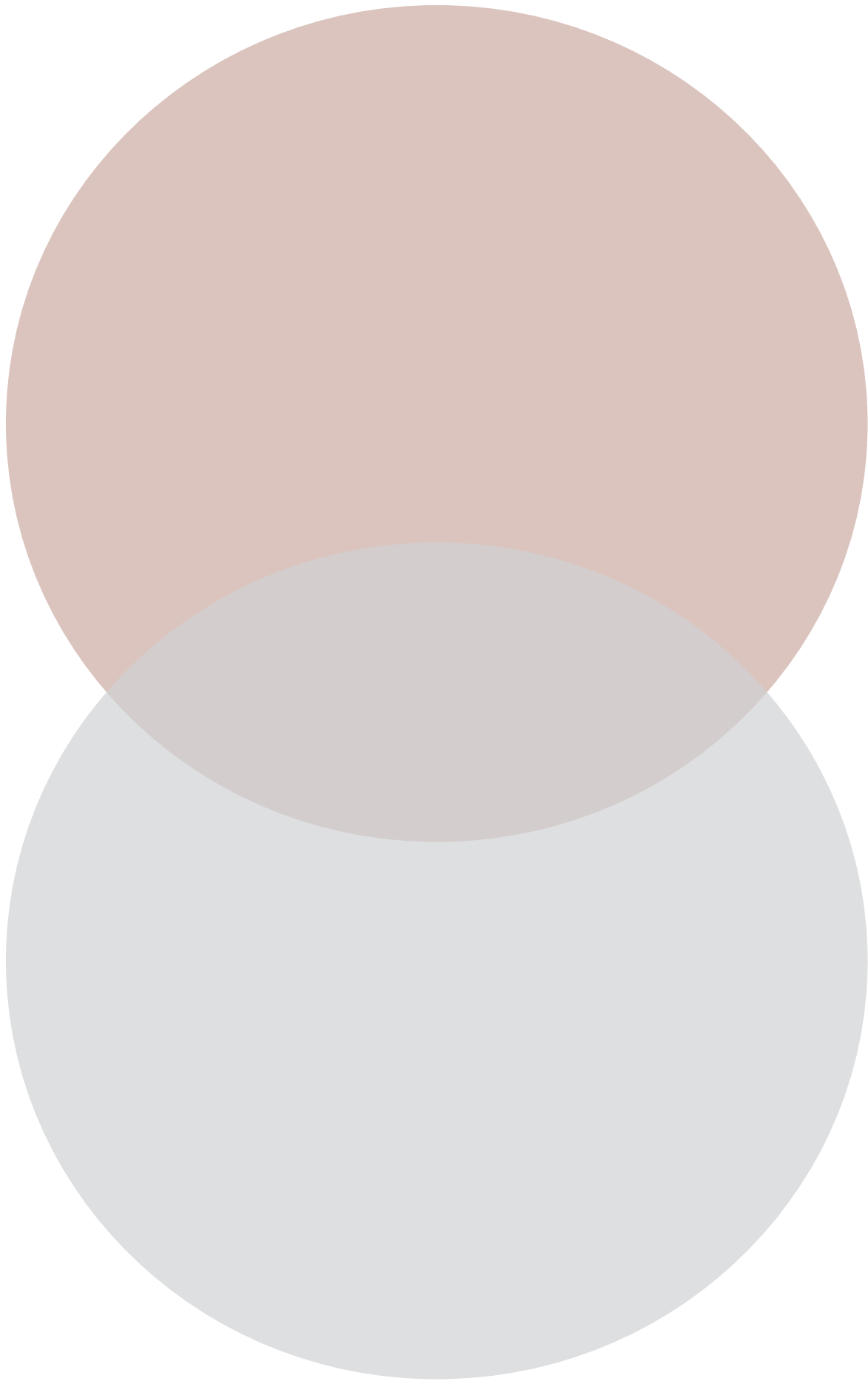
Ensamhet och utanförskap är något som lyfts genomgående i berättelsen. Gör en gemensam aktivitet i klassen där eleverna får reflektera och komma med förslag på hur man kan våga vara den som tar första steget och bjuder in till gemenskap.

Vad tycker du man kan göra om man upptäcker att någon ser ut att vara ensam?

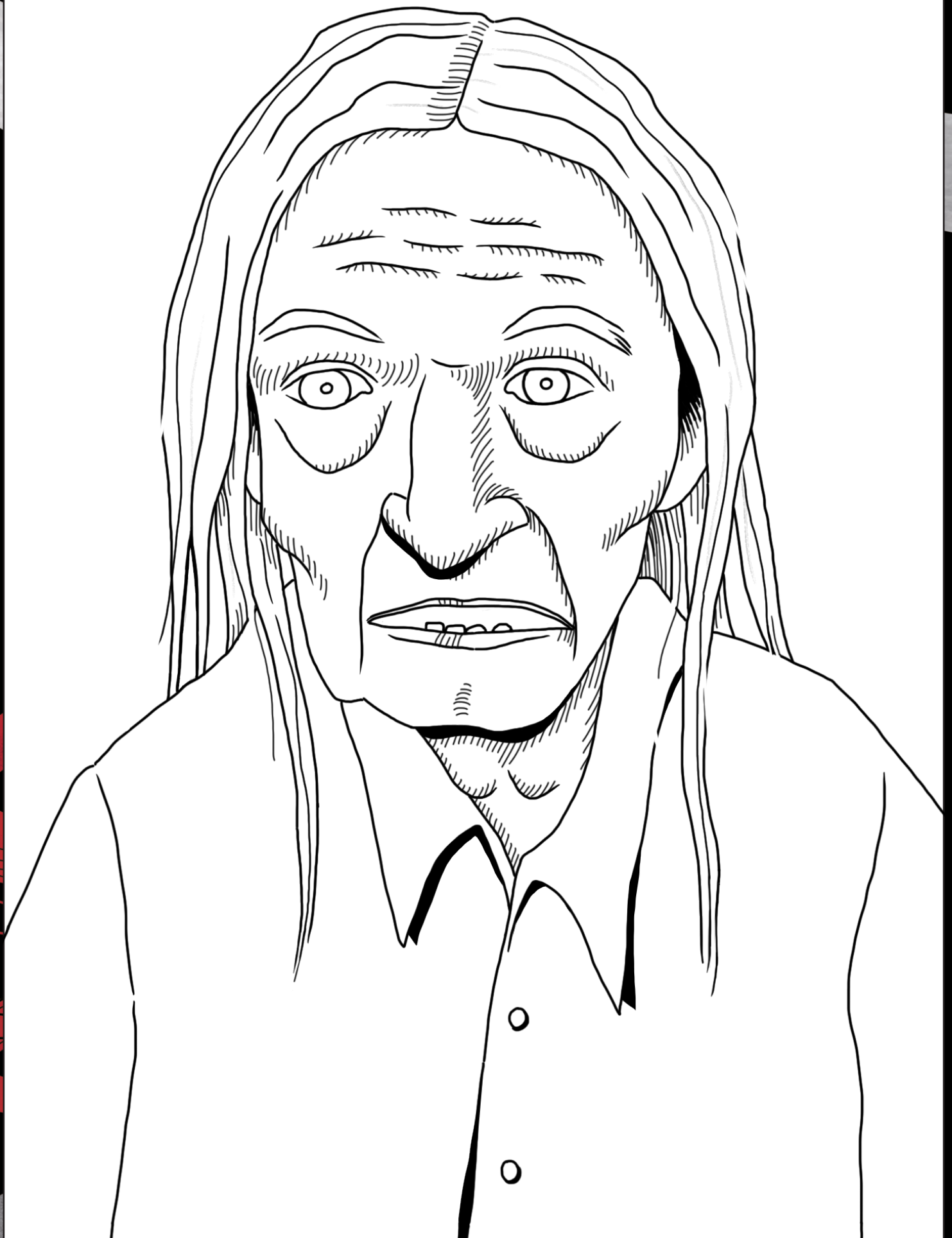
Kan du komma på några samtalsämnen som skulle kunna underlätta för att ta första kontakten?

Venn diagram

Färglägg gärna tanten

Min inre styrka

Auroras rödbetshjärta gav henne styrka och mod för att tro på sig själv och på så sätt kunde hon göra saker som hon aldrig annars hade vågat.

Rita något eller någon som betyder mycket för dig. Och som ger dig mod att våga gå din egen väg. Skriv och berätta om din bild.

